Gemeente Heerenveen
Accountantsverslag 2025

5 juni 2026

https://www.waterlandvanfriesland.nl/nl/heerenveen

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Dit verslag is opgesteld uitsluitend voor gebruik door de raad en het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Heerenveen. Op dit verslag kan niet door derden worden gesteund aangezien derden niet op de hoogte zijn van het doel van de werkzaamheden en de resultaten onjuist kunnen interpreteren. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid, zorgplicht en/of verantwoordelijkheid jegens andere partijen dan de Gemeente Heerenveen.

Sytse Jan Dul
senior director

Jurjen Eikenaar
senior manager

Marjon Alberts
manager

5 juni 2026

Geachte leden van de raad en het college,

Met genoegen leggen wij u ons accountantsverslag voor dat is opgesteld in het kader van onze opdracht tot controle van de jaarrekening 2025 (de 'jaarrekening') van gemeente Heerenveen. Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 16 juli 2025.

Dit verslag bevat de belangrijkste bevindingen van onze controle van uw jaarrekening en wordt besproken met uw ambtelijke organisatie op 4 mei 2026. Op 18 mei 2026 is dit verslag bestuurlijk besproken. Specifieke onderwerpen betreffen de rechtmatigheidsverantwoording (inclusief aanbestedingen), het sociaal domein, de financiële positie en de waardering van de grondexploitaties.

Ook zullen we reflecteren op de speerpunten die u aan ons heeft meegegeven. Dit betreffen de status van de maatregelen van de door de VNG uitgegeven handreiking weerbaarheid en een reflectie op waar de gemeente staat in het kader van duurzaamheidsverantwoording.

Wij hebben de inhoud van dit verslag besproken tijdens de vergadering van de auditcommissie op 26 mei 2026. Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Sytse Jan Dul MSc RA
senior director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Leonard Springerlaan 35, 9727 KB Groningen, Postbus 8060, 9702 KB Groningen T: 088 792 00 50, www.pwc.nl
'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop) voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Onze kernboodschappen

Dit gedeelte geeft een samenvatting van onze belangrijkste boodschappen, inclusief de bevindingen en opmerkingen van onze controle.

Onze belangrijkste boodschappen

Belangrijkste boodschappen als gevolg van de controle van de jaarrekening 2025 van de gemeente Heerenveen

Onze conclusies

Controleverklaring
We hebben onze controle van de jaarrekening van gemeente Heerenveen afgerond en geven een goedkeurende accountantsverklaring, onder voorbehoud van goedkeuring van de jaarrekening door de raad op 11 juni 2026. Als onderdeel van de controle is een viertal niet-gecorrigeerde afwijkingen geconstateerd van in totaal €3,3 miljoen + P.M.

Ongecorrigeerde verschillen 2025	Bedrag in € miljoen
Onzekerheden prestatielevering social domein	€0,9
Toelichting niet uit de balans blijkende verplichting is niet volledig	€P.M.
Stelselwijziging riool in de voorraden	€1,7
WGA voorziening niet gevormd	€0,7

Uw speerpunten

Door de raad zijn speerpunten aan ons meegegeven over de status van duurzaamheidsverantwoording en maatregelen ten behoeve van weerbaarheid bij de gemeente.

Op het gebied van duurzaamheidsverantwoording zijn doelstellingen vastgesteld en wordt hier actief aan de realisatie gewerkt. In de P&C cyclus wordt nog onvoldoende gestructureerd en meetbaar gerapporteerd over de realisatie van de duurzaamheid doelstellingen.

De gemeente heeft een continuïteitsplan opgesteld in lijn met de VNG-handreiking maatschappelijke weerbaarheid. Proceseigenaren zijn benaderd en ook in de directie is hier volop aandacht voor. Verbreding naar alle pijlers, concretisering en projectmatige borging zijn noodzakelijk om de weerbaarheid van de organisatie en de samenleving daadwerkelijk te versterken.

Uitkomsten controle

- De geconstateerde onrechtmatigheden van €10,4 miljoen overschrijden de verantwoordingsgrens. Dit betreft €5 miljoen aan onrechtmatigheden op EU-aanbestedingen en €5,4 miljoen begrotingsonrechtmatigheden.
- In de grondexploitaties zijn de verkopen fors hoger dan geraamd. Desondanks is over 2025 sprake van een verlies van €1 miljoen als gevolg van de herziening van Heerenveen Oost Stadiongebied en een boekhoudkundige stelselwijziging waarbij kosten voor de aanleg van nieuwe riolering worden toegerekend aan de grondexploitaties.
- In het sociaal domein liggen de lasten in lijn met de begroting. De gemeente heeft acties ingezet om de onzekerheden te verlagen (en deze zijn lager dan vorig jaar). We vragen met name aandacht voor structurele borging in het primaire proces.

Financiële positie

- De financiële positie is per eind 2025 van een goed niveau. Het resultaat is €13,3 miljoen. De kengetallen zijn licht verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar en het weerstandsvermogen is van een voldoende niveau (wel gedaald naar 1,9 in 2025 door een toename in het aantal risico's).
- De risico's nemen toe, dit heeft impact op de weerstandsratio. De gemeente hanteert, conform het risicomanagement beleid, een generieke factor van 1,2 (omdat niet alle risico's in beeld zijn). Wij adviseren om wel nadrukkelijk te blijven kijken naar specifieke risico's, zodat de beheersing hiervan gericht plaats kan vinden.
- De begroting is tot en met 2027 sluitend, onder andere als gevolg van voorgestelde ombuigingen. Vanaf 2028 worden tekorten verwacht, waardoor verdere acties nodig blijven (mede afhankelijk van eventuele extra bijdragen Rijk).

Overige observaties

- Risico's en onzekerheden bij verbonden partijen nemen toe, het is van belang dat de gemeente dit actief blijft monitoren en de (toekomstige) financiële risico's en impact in kaart brengt.
- Het proces rondom aanbestedingen is verbeterd, er is meer grip aangebracht. De controle op de naleving is ook verbeterd t.o.v. vorig jaar. Wel vragen wij aandacht voor contract- en leveranciersbeheer.
- Het huidige inzicht in de verplichtingen en lopende contracten moet verbeterd worden. Ook adviseren wij de analyse en monitoring op incidentele baten & lasten aan te scherpen en hier gericht acties op te zetten
- Per 1 januari 2026 is de gemeente overgestapt naar een nieuw financieel systeem. Wij hebben de dataconversie gecontroleerd in het kader van de jaarrekeningcontrole en daaruit volgen geen (resterende) bevindingen.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Rechtmatigheid
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

2

Onze conclusies

Dit gedeelte geeft een toelichting op de accountantsverklaring en de conclusies met betrekking tot de jaarrekening en de overige informatie in uw jaarverslag.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Rechtmatigheid
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Onze conclusies

Uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

We hebben onze controle van de jaarrekening van Gemeente Heerenveen vrijwel afgerond en zijn voornemens een goedkeurende accountantsverklaring af te geven. Dit alles onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad op 11 juni 2026. Wij hebben geen (niet-gecorrigeerde) controlebevindingen in de WNT-verantwoording 2025.

Een aantal fouten en onzekerheden getrouwheid geconstateerd

Tijdens onze controle hebben we een aantal gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde afwijkingen geïdentificeerd boven onze rapportagedrempel van 5% van de materialiteit (€250.000), bestaande uit een gecorrigeerde afwijkingen en vier ongecorrigeerde afwijkingen. De ongecorrigeerde afwijkingen zien toe op onzekerheden in het sociaal domein, toelichtingen omtrent de niet uit de balans blijkende verplichtingen, een niet verwerkte stelselwijziging in de grondexploitaties en het niet treffen van een voorziening voor WGA premies nu Heerenveen per 1 januari2025 eigen risicodrager is. Het totaal aan niet-gecorrigeerde afwijkingen is €3,3 miljoen + P.M.

Na afronding van onze controle hebben we de materialiteit opnieuw beoordeeld. De cumulatieve financiële impact van de niet-gecorrigeerde afwijkingen ligt onder onze algehele materialiteit van €5,0 miljoen en heeft daarom geen invloed op onze controleverklaring. Hoewel de afwijkingen niet materieel zijn, raden we u aan om alle gerapporteerde niet-gecorrigeerde afwijkingen aan te passen om de nauwkeurigheid van de jaarrekening te verbeteren.

Er zijn geen aanwijzingen van fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen tijdens de controle.

Verslaggevingsvereisten zijn juist toegepast

Het college heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het BBV en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). Wij vinden de door het college bij het opstellen van de jaarrekening van 2025 toegepaste waarderings-grondslagen geschikt. Tevens voldoet de toelichting in de rechtmatigheidsverantwoording aan de bepalingen van de Kadernota Rechtmatigheid.

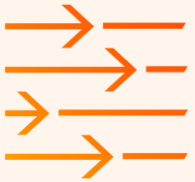

De jaarrekening en het jaarverslag zijn consistent met elkaar verenigbaar

Als controlerend accountants hebben wij de verantwoordelijkheid om in onze controleverklaring te rapporteren over de overige informatie in het jaarverslag. Onze conclusie is dat het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening. Wel hebben wij een aantal aanbevelingen om de kwaliteit en de leesbaarheid van het jaarverslag te verbeteren.

Rechtmatigheid specifieke uitkeringen (SiSa)

Wij hebben in onze controleverklaring ook een goedkeurend oordeel verstrekt over de baten en lasten als mede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen.

Geen wijzigingen in ons controleplan

Ten opzichte van ons controleplan zijn er geen wijzigingen in de controleaanpak. Ook is onze risico-inschatting ongewijzigd gebleven, waarbij geen nieuwe (significante) risico's zijn geconstateerd.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Rechtmatigheid
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Gecorrigeerde afwijkingen

De volgende afwijkingen en aanpassingen van de toelichtingen zijn gecorrigeerd door het college en zijn daarom opgenomen in de jaarrekening.

#	Beschrijving	Post in jaarrekening	Baten en lasten		Balans	
					Debet	Credit
1	Verliesvoorzieningen in de grondexploitaties overschrijden de gerealiseerde kosten & opbrengsten wat resulteert in een negatieve boekwaarde. Deze dient conform het BBV onder de voorzieningen in de balans te worden gepresenteerd.	Grondexploitaties Aan Voorzieningen	-	-	€2.100.000	€2.100.000
		Totaal	**0**	**0**	**2.100.000**	**2.100.000**

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Rechtmatigheid
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Niet-gecorrigeerde afwijkingen zijn niet materieel

De volgende afwijkingen/onzekerheden en toelichtingen zijn niet gecorrigeerd in de jaarrekening. Het college heeft geconcludeerd dat de (kwalitatieve en kwantitatieve) impact van deze verschillen niet materieel is. We zijn het eens met deze conclusie.

#	Beschrijving	Post in jaarrekening	Onzekerheden	Fouten	Totaal
1	Gedeclareerde zorgkosten Jeugd/ Wmo zijn niet onderbouwd met productieverantwoordingen	ZIN – Jeugd/ Wmo	€925.000	-	**€925.000**
2	Toelichtingen in de niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn niet volledig	Niet uit de balans blijkende verplichtingen		P.M.	**P.M.**
3	Stelselwijziging is niet verwerkt in de jaarrekening ten aanzien van de kosten voor riool die in 2025 in de grondexploitatie zijn verwerkt. Bij een stelselwijziging moet de beginbalans aangepast worden. Dit is niet als zodanig verwerkt. Nu zijn de extra kosten voor aanleg van riool ten laste van het resultaat in 2025 gebracht	<u>Beginstand 1-1 - Stelselwijziging</u>: Eigen vermogen Voorraden (BIE) <u>Lastenneming in 2025</u>: Kosten riool Voorraden (BIE) <u>Eindstand 31-12 - Terugdraaien</u>: Voorraden (BIE) Eigen vermogen		 €1.331.000 (€1.331.000) €365.000 (€365.000) €1.696.000 (€1.696.000)	**€1.696.000**
4	Het eigen risico voor de WGA premies, om (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid te financieren is niet als voorziening opgenomen.	Kosten premies salarissen Voorzieningen		€686.000 (€686.000)	**€686.000**
		Totaal	**€925.000**	**€2.382.000 + P.M.**	**€3.307.000 + PM**

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Rechtmatigheid
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Rechtmatigheid

Toelichting rechtmatigheid van het college voldoet aan de vereisten

Het college legt verantwoording af over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties via de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Als uw accountant hebben wij de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording meegewogen in ons oordeel over de jaarrekening als geheel (indirect oordeel over de rechtmatigheid).

Het college heeft onrechtmatigheden boven de verantwoordingsgrens van €5,0 miljoen geconstateerd, namelijk voor in totaal €10,4 miljoen. Een nadere toelichting op de afwijkingen boven de rapportagegrens is opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf Bedrijfsvoering van uw jaarstukken. De onrechtmatigheden worden veroorzaakt door niet-naleving van Europese aanbestedingsrichtlijnen ad. €5 miljoen (2024: €13 miljoen), lastenoverschrijdingen in de thema's ad. €5,4 miljoen (2024: €4,3 miljoen) en overschrijdingen van investeringskredieten ad. €0,3 miljoen (2024: €1,6 miljoen). Van deze overschrijdingen is €4,6 miljoen acceptabel omdat deze voldoen aan de criteria zoals uw raad heeft vastgelegd in de financiële verordening.

Ten opzichte van voorgaand jaar zijn de onrechtmatigheden rondom EU-aanbestedingen gedaald, onder andere als gevolg van herstelacties die door de gemeente gedurende het jaar zijn uitgevoerd. Dit betreft bijvoorbeeld de toenemende aandacht voor de manier van aanbesteden bij de inhuur van personeel. Daarnaast zag een groot deel toe op de uitgaven ten aanzien van de opvang van Oekraïners waar de gemeente gedurende 2025 herstelacties heeft uitgevoerd door middel van een openbare aankondiging via TenderNed. Deze onrechtmatigheden over het eerste half jaar van 2025 zijn reeds in 2024 verantwoord en toen ook als onrechtmatigheid aangemerkt. Hiermee telt dit bedrag niet meer mee in de onrechtmatigheden 2025.

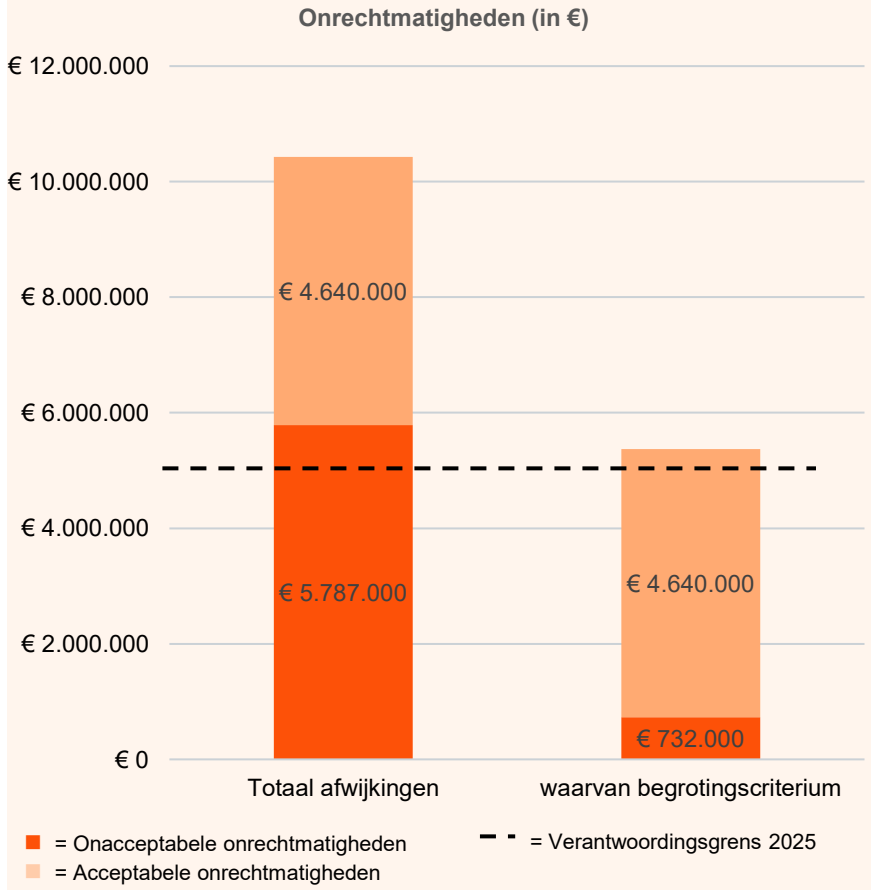

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

3

Uitkomsten controle 2025

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste uitkomsten van de controle voor het ruimtelijk domein, het sociaal domein en de overige domeinen, waaronder de bedrijfsvoering.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Ruimtelijk domein (1/2)

Risico's stijgen – realisatie programmering loopt voor op schema

Er is een negatief resultaat op de grondexploitaties, het risicoprofiel is gestegen
Er is over 2025 een negatief resultaat op de grondexploitaties behaald van €1 miljoen, wat overeenkomt met het begrote resultaat. Dit resultaat wordt met name veroorzaakt door de herziening per jaareinde van de grondexploitatie Heerenveen Oost Stadiongebied. In de herziening is het project uitgebreid met de Noordplot. Daarnaast is er sprake van een programmaverschuiving van koopwoningen naar meer sociale huurwoningen. Tot slot wordt er extra openbaar gebied en een parkeervoorziening gerealiseerd. Dit leidt tezamen tot een fors lager verwacht resultaat (€6.8 miljoen negatief) op dit project. Voor dit bedrag is een aanvullende verliesvoorziening getroffen. Daar tegenover staat dat er bij de projecten Skoatterwâld fase 3 en IBF II een groot aantal kavels is verkocht, waardoor tevens voor €2 miljoen tussentijdse winst is genomen. Tezamen zorgt dit voor een beperkt negatief resultaat in 2025. Uit onze controle zijn geen materiële bevindingen gebleken in de waardering van de grondexploitaties.

Het benodigde weerstandsvermogen voor de grondexploitaties is €7,2 miljoen (2024: €3,5 miljoen). De stijging wordt niet veroorzaakt door specifiek projectgerelateerde risico's, maar door de impact van de herziening van grondexploitatie Heerenveen Oost Stadiongebied en de algemene factor voor de zwarte zwanen die zwaarder weegt op een hoger risiconiveau. We adviseren om risico's meer op projectniveau in te schatten, in plaats van het gebruikmaken van een generieke opslag. Dit kan ook helpen in de financiële beheersbaarheid van de specifieke grondexploitaties.

Ontwikkeling risicoprofiel grondexploitaties

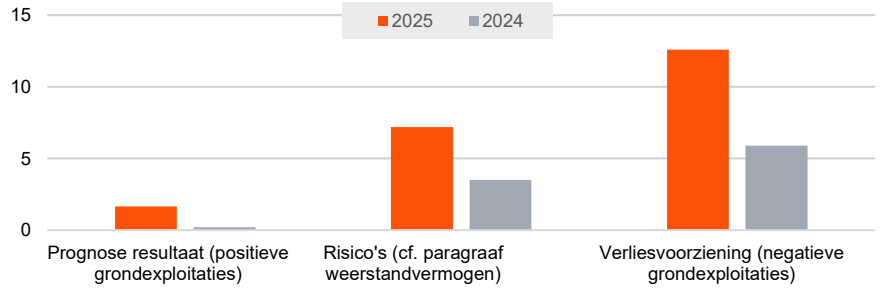

Gerealiseerd van doel woningbouw	140%
Gerealiseerd van doel bedrijventerreinen	163%

Hoge realisatie woningbouw en bedrijventerreinen, stikstof en netcongestie blijven risico's
Ten opzichte van de prognose is in 2025 140% van de levering van gronden voor woningbouw gerealiseerd. Dit betreffen hoofdzakelijk verkopen bij het project Skoatterwâld fase 3. In totaal zijn er 119 woningbouwkavels verkocht, waarvan 107 in Skoatterwâld. Voor bedrijventerreinen is er met 163% ook sprake van een hoge realisatie ten opzichte van de prognose. Dit betreffen uitsluitend verkopen bij het project IBF II.

Er is sprake van geopolitieke onrust, welke zorgt voor stijgende prijzen en terughoudendheid in de markt. Daarnaast is het stroomnet overvol en vanaf 1 juli 2026 is ook de verwachting dat huishoudens problemen zullen ondervinden met nieuwe aansluitingen. Dit raakt gemeente Heerenveen ook. De gemeente voert gesprekken met de netbeheerder om concreet de impact op de grondexploitaties in kaart te brengen en verwerkt dit in de programmering, wij hebben dit bijvoorbeeld beoordeeld voor het nieuwe project Hepkema's park. Daarnaast denkt Heerenveen na over alternatieve (tijdelijke) oplossingen, zoals kleinschalige zonnebatterijen, voor het geval dat geen aansluiting kan plaatsvinden. Voor bedrijventerreinen wordt middels selectieprocedures geïnventariseerd wat het energieverbruik is van de koper en wat de impact hiervan is op de capaciteit. Op basis van onze werkzaamheden en gesprekken hebben wij geen indicatie dat er in de waardering onvoldoende rekening wordt gehouden met de impact van netcongestie.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Ruimtelijk domein (2/2)

Uitgangspunten komen gedegen tot stand

De parameters voor de grondexploitaties zijn evenwichtig ingeschat
De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële waardering van de grondexploitaties stelt de gemeente Heerenveen exploitatieoverzichten op waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. De gehanteerde uitgangspunten worden onderbouwd met extern beschikbare marktinformatie.

Wij hebben de gehanteerde parameters beoordeeld en concluderen dat deze grotendeels evenwichtig zijn. De parameters zijn gedegen onderbouwd en liggen in lijn met landelijke ontwikkelingen. Vergeleken met landelijke trends zien wij dat ten aanzien van de opbrengsten, gemeente Heerenveen binnen de bandbreedte van marktprijsontwikkelingen met 6.5% aan de hoge kant zit qua grondprijzen voor vrije sector woningbouw en met 1% aan de lage kant bij grondprijzen voor bedrijventerreinen. Heerenveen geeft aan dat dit het gevolg is van de specifieke vraag in de regio en heeft dit onderbouwd aan de hand van onder meer woningbehoefteonderzoek. We hebben kennisgenomen van de onderzoeken en kunnen ons vinden in de gemaakte keuzes. Wij concluderen dat de gehanteerde uitgangspunten voldoende gebalanceerd en gedegen zijn om de waardering van de grondexploitaties te bepalen.

Tot slot heeft er in 2025 een stelselwijziging plaatsgevonden waarbij de kosten voor de aanleg van riool worden opgenomen in de grondexploitatie, daar waar dit eerder via de tariefegalisatievoorziening werd verwerkt. Hierdoor zijn de kosten in de grondexploitatie met circa €1,7 miljoen toegenomen. Dit is een stelselwijziging die niet als zodanig in de jaarrekening is verwerkt. Zie ook pagina.

Parameter	Beoordeling 2025	Beoordeling 2024
De gehanteerde rekenrente	●	●
Door een wijziging in de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken van commissie BBV dienen in 2025 alle gemeenten de omslagrente (ROP) (gewogen gemiddelde werkelijke externe rentelasten t.o.v. de boekwaarde van de activa) te gebruiken voor de toerekening aan de grondexploitaties. De ROP van 1% wordt juist toegepast.		
Kostenstijgingen	●	●
De ingerekende kostenstijging is met 3,67% voor uitvoeringskosten en 4% voor plankosten evenwichtig en ligt in lijn met de landelijke ontwikkelingen. Geopolitieke ontwikkelingen hebben mogelijk impact op de kosten van grond- weg en waterwerken. We adviseren dit goed te monitoren en hier in de toekomstige uitgangspunten rekening mee te houden.		
Opbrengstenstijging	●	●
Heerenveen maakt onderscheid in de parameter opbrengstenstijging tussen woningbouwlocaties, bedrijventerreinen en kantoren. We concluderen dat deze parameters op basis van externe informatie binnen de bandbreedtes van de marktprijsontwikkelingen zijn ingeschat. Voor vrije sector woningbouw zit Heerenveen aan de bovenkant van de bandbreedte, voor bedrijventerreinen aan de onderkant. Overige categorieën vallen in het midden van de bandbreedte. Wij vinden dit evenwichtig.		
Gehanteerde programmering en fasering	●/♦	●
Heerenveen stelt jaarlijks een programmering op voor de verwachte realisatie van woningbouwlocaties, kavels voor kantoren en voor bedrijventerreinen. In 2025 is er sprake van een fors hogere realisatie bij Skoatterwâld 3 en IBF II ten opzichte van deze programmering. We hebben de programmering en fasering voor de komende periode beoordeeld en zien dat er minder realisatie wordt verwacht dan in de afgelopen jaren is gerealiseerd. Wij achten op basis van deze hogere realisatie in de afgelopen jaren de fasering daarom voorzichtig.		
Verkoopprijzen	●	●
Bij verkopen is het uitgangspunt dat de vastgestelde grondprijzen uit de nota grondprijzen zoals vastgesteld door het college worden aangehouden. Waar maatwerk wordt toegepast gebruikt Heerenveen onafhankelijke taxateurs. Wij achten deze methode evenwichtig.		

■ Controleverschil □ Optimistisch ● Evenwichtig ♦ Voorzichtig

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Sociaal domein (1/2)

Balans zoeken om grip te krijgen op het sociaal domein

De lasten in het sociaal domein blijven fors
De ontwikkeling van de lasten in het sociaal domein van de afgelopen drie jaren is in de grafiek hiernaast opgenomen. Het aantal cliënten in het onderdeel Jeugd lijkt te stabiliseren, maar de complexiteit van de casuïstiek blijft toenemen. Binnen Wmo is er juist sprake van een blijvende toename van cliënten, maar is beschikbaarheid van de juiste ondersteuning een grote uitdaging. Gemeente Heerenveen heeft met het programma 'gezond welzijn vernieuwen' een initiatief ingezet om de toenemende lasten om te buigen, dit ziet toe op een meer lokale aanpak met een sterkere focus op preventie in plaats van zorg achteraf. Wij adviseren om samen met zorgaanbieders en gemeenten in de regio expliciete en haalbare afspraken te maken over kostenbeheersing en het beoogde kwaliteitsniveau. Ook kan daarin kritisch worden gekeken naar toegang tot zorg, waar de gemeente al mee bezig is. Effecten van de genomen maatregelen en versoberingen moeten structureel gemonitord worden zodat tijdig kan worden bijgestuurd, zowel financieel als kwalitatief.

Voorspelbaarheid van de lasten in het sociaal domein lijkt verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar
Ten opzichte van de primitieve en gewijzigde begroting is in de realisatie van de lasten gedurende het jaar een beperkte afwijking zichtbaar. Het voorspellend vermogen lijkt daarmee verbeterd te zijn. Ook heeft de gemeente Heerenveen gedurende 2025 ingezet op maatregelen om de lasten te verlagen ten aanzien van Wmo en Jeugd, door onder andere kritisch te kijken naar de inkoop van specialistische zorg en indicaties meer door te verwijzen naar bestaande, voorliggende voorzieningen. In de themarekening is zichtbaar dat de lasten lager zijn uitgevallen dan begroot. Wij bevelen aan om als gemeente kritisch te kijken naar of dit het gevolg is van genomen maatregelen in het jaar of capaciteitstekorten bij zorgaanbieders. In de themarekening ontbreekt dit inzicht.

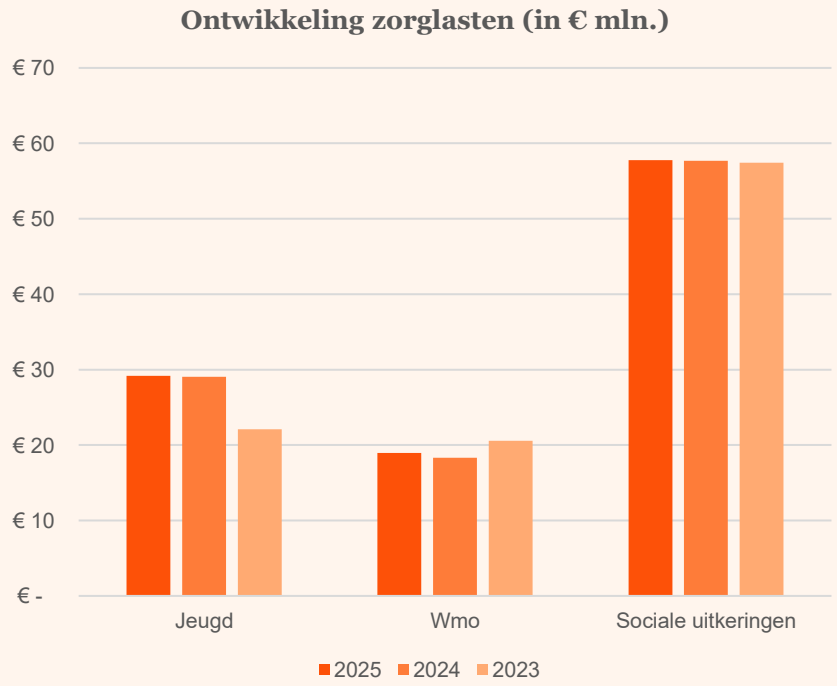

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Sociaal domein (2/2)

De onzekerheden in het sociaal domein wegen zwaarder mee in het oordeel van de accountant

Gemeente heeft zelf werkzaamheden verricht om de onzekerheden in het sociaal domein te verlagen

Als gevolg van de wijzigingen in de materialiteit wegen onzekerheden in het sociaal domein zwaarder mee in het oordeel van de accountant. Voor zowel fouten als onzekerheden is een totaal van 2% voorgeschreven, voor de jaarrekening als geheel. Binnen de gemeente Heerenveen werd in voorgaande jaren voor de prestatielevering volledig gesteund op van zorgleveranciers te ontvangen productieverantwoordingen (inclusief controleverklaring). In 2024 bedroegen de onzekerheden in het sociaal domein €3,7 miljoen. Door de gemeente is daarom een set aan interne beheersingsmaatregelen gedefinieerd om de prestatielevering van zorg in natura zelfstandig vast te stellen. De gemeente heeft de volgende maatregelen genomen:

- Ondanks de verhoging in het regelgevend kader dat zorgaanbieders vanaf dit boekjaar met een omzet meer dan €200 duizend verplicht zijn om productieverantwoordingen met controleverklaring aan te leveren, heeft de gemeente Heerenveen vastgehouden aan de grens van €125 duizend in lijn met voorgaand jaar.
- Aanvullende uitvraag op basis van een deelwaarneming bij zorgaanbieders beneden bovengenoemde grens om aan te tonen dat de betreffende zorg is geleverd.
- Uitbreiding van de (verbijzonderde) interne controles waarbij specifiek(er) wordt gekeken naar elementen van prestatielevering.
- Specifiek aandacht voor cliënttevredenheidsonderzoeken en klachtenregistraties in accountmanager-gesprekken.

Wij hebben vastgesteld dat de set aan beheersingsmaatregelen toereikend is om de onzekerheden te adresseren. De omvang van de onzekerheden, op basis van enkel de productieverantwoordingen, bedraagt in 2025 €4,8 miljoen. Door de uitgevoerde werkzaamheden van de gemeente zijn de onzekerheden teruggebracht naar €0,9 miljoen.

Getrouwheid	2025 (x €1.000)		2024 (x €1.000)	
	Fout	Onzeker	Fout	Onzeker
Jeugdzorg ZiN	-	925	-	2.652
Wmo ZiN	-	-	-	1.043
Totaal	**-**	**925**	**-**	**3.695**

Tabel 1: Overzicht van fouten en onzekerheden sociaal domein

Het aantal zorgfraudes in het land het neemt toe

In de afgelopen jaren is zichtbaar dat het aantal zorgfraudes in het land toeneemt en dat dit bij gemeenten op de radar komt als gevolg van (interne en externe) onderzoeken, meldingen door inwoners of cliënten en indicaties als er bij andere gemeenten in de regio dergelijke gevallen zijn geconstateerd.

Bij gemeente Heerenveen hebben we navraag gedaan of er indicaties zijn van zorgfraude en of hier intern ook actief onderzoek naar wordt gedaan. Onderzoek wordt bij Wmo voornamelijk signaal gestuurd gedaan, bij Jeugd zijn geen specifieke onderzoeken gedaan naar zorgfraude. Er zijn op dit moment geen indicaties bekend van zorgfraude. Wij bevelen aan om de landelijke signalen serieus te nemen en hier, ofwel individueel als gemeente of gezamenlijk met anderen in de regio, specifiek acties voor uit te zetten om dit inzicht te krijgen. De gemeente moet hier prioriteit aan geven.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Belangrijke schattingen

Belangrijke schattingen van het college bij het opstellen van de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening gebruikt en openbaart het college belangrijke boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en veronderstellingen. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en veronderstellingen die door het college zijn gedaan beoordeeld en concluderen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en gebalanceerde overwegingen. Een samenvatting van onze evaluatie staat in de tabel hiernaast, inclusief een verdere toelichting.

■ Controleverschil □ Optimistisch
● Evenwichtig ♦ Voorzichtig

PwC

Schatting	Bedrag in miljoenen 2025	Bedrag in miljoenen 2024	Uitkomst 2025	Uitkomst 2024
Afschrijvingen materiële vaste activa	€6	€6	●	●
Het activabeleid van de gemeente ligt ten grondslag aan de wijze van afschrijven op materiële vaste activa. Wij hebben werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de gehanteerde afschrijvingstermijnen aansluiten bij uw financiële verordening. Hieruit komen geen bijzonderheden. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn gebruikelijk in de sector.				
Waardering vastgoed	€73	€71	●	●
Vastgoed kan een economische of een maatschappelijke functie hebben. Vastgoed met een maatschappelijke functie (bijvoorbeeld een schoolgebouw) mag niet worden afgewaardeerd. Enkel de parkeergarage Geert Willigen kent de classificatie van bedrijfseconomische functie. We hebben vastgesteld dat de boekwaarde van dit actief lager ligt dan de WOZ-waarde. Op basis hiervan concluderen wij dat er geen waarderingsrisico is. Deze schatting beoordelen we daarom als evenwichtig.				
Waardering grondexploitaties	€9	€15	●	●♦
Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de waardering van de grondexploitaties een betrouwbaar beeld geven. Voor de uitgangspunten worden bestaande contracten gebruikt en waar onzekerheid bestaat wordt extern advies ingewonnen ter onderbouwing van de te hanteren parameters. Er wordt rekening gehouden met de verschillende categorieën van woningbouw, waardoor de programmering aansluit bij de Woonvisie.				
Waardering financiële vaste activa	€13	€13	□/●	●
Wij hebben de waardering van de financiële vaste activa gecontroleerd. Het risico op een mogelijke waardevermindering op de deelnemingen hebben we hierbij meegewogen. De balanswaarde per jaareinde ziet voornamelijk toe op de deelneming in Sportstad Heerenveen B.V. Deze is gebaseerd op de verkrijgingsprijs, er is op dit moment geen indicatie op basis van de financiële positie van de deelneming dat een voorziening gevormd moet worden voor een duurzame waardevermindering. Het risicoprofiel neemt wel toe. Zie ook pagina.				
Voorzieningen – Tariefegalisatievoorzieningen	€15	€15	♦	N.v.t.
Het resultaat van afval en riool wordt jaarlijks toegevoegd of onttrokken aan de voorziening. Dit jaar is opnieuw een dotatie geweest als gevolg van een positief resultaat. Wij merken op dat de omvang van de rioolvoorziening relatief hoog is (€14,8 miljoen). Dit is tegenstrijdig aan het voornemen om de voorziening in de nabije toekomst af te bouwen. De onttrekkingen blijven achter.				
Waardering en indexatie van de APPA-voorziening	€5	€4	●	●
In 2025 is een aanvullende dotatie gedaan aan de voorziening voor wethouderspensioenen om de voorziening toereikend te maken voor het nieuwe pensioenstelsel welke van kracht wordt per 1 januari 2028, waarbij de verplichting wordt overgedragen aan het ABP. De stand van de huidige voorziening is gebaseerd op het resultaat van het onderzoek voor decentrale overheden dat is gedaan door Montea. Dit is in lijn met het BBV. Wij beoordelen deze schatting daarom als evenwichtig.				
Onderhoudsvoorzieningen	€10	€10	♦	♦
Wij merken op dat de onttrekkingen aan de onderhoudsvoorzieningen achter lopen ten opzichte van de planning (o.a. door de uitdagingen rondom capaciteit en schaarste). Dit is reeds geconstateerd tijdens de jaarrekeningcontrole van voorgaand jaar. Nieuwe beheerplannen zijn onderhanden en wij adviseren daarom om aandacht te besteden aan een realistische planning van het uit te voeren onderhoud. Wij merken deze schatting aan als voorzichtig. Wij hebben vastgesteld dat onderhoud van het gemeentehuis niet langer is opgenomen in de voorziening vanwege de nieuwbouwplannen.				

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Fraude

De werkzaamheden bij de accountantscontrole en ontwikkelingen op het gebied van fraude

Onze werkzaamheden ten aanzien van fraude

Voor de jaarrekeningcontrole zijn de volgende frauderisico's geïdentificeerd:

- Het risico op het doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen door het college c.q. de directie;
- Het risico van niet-zakelijke transacties bij grondverkopen;
- Het risico dat inkoopcontracten worden gegund aan bevriende partijen, dan wel dat er sprake is van omkoping om een contract te verkrijgen.

Hierop hebben wij ten minste de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Beoordelen van de opzet en implementatie van interne beheersmaatregelen;
- Op basis van risico- en data-analyse controles uitvoeren op gemaakte boekingen in de administratie;
- Specifieke controlewerkzaamheden uitvoeren ten aanzien van de belangrijke schattingen;
- Gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitvoeren om de marktconformiteit van grondverkopen inclusief prestatielevering ervan vast te stellen;
- Controlewerkzaamheden uitvoeren op de naleving van aanbestedingsrichtlijnen, rechtmatige vertegenwoordiging namens de gemeente en voldoende functiescheiding in het proces, gunning op basis van gunningscriteria, beoordeling van de levering van de prestaties, beheersing van meerwerk en het evalueren van de uitkomsten van de door de organisatie opgestelde spendanalyse;

Daarnaast hebben wij de frauderisicoanalyse van Heerenveen doorgenomen en vergeleken met onze eigen risicoanalyse. De werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude, vermoedens van fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving. Wel wijzen wij op onze eerdere aanbevelingen zoals gerapporteerd in de boardletter om het proces omtrent het identificeren, signaleren en opvolgen van fraudes formeler in te richten.

Ook identificeren wij dat binnen de gemeente Heerenveen beperkt gericht onderzoek wordt gedaan naar zorgfraude, terwijl dit landelijk veel terugkomt. Het is belangrijk dat de frauderisicoanalyse (het fraude beheersplan) en het respons plan worden uitgewerkt en periodiek worden besproken door de directie en het college.

De impact van AI op fraude

AI vergroot het risico op fraude doordat het fraudezaken realistischer en overtuigender maakt. Denk hierbij aan geavanceerde methoden zoals 'deepfakes' en realistische identiteitsvervalsingen bij phishing-aanvallen. Hierdoor verandert en neemt ook het cybersecurityrisico toe. Daarnaast neemt ook het interne frauderisico toe. AI maakt het eenvoudiger om informatie te manipuleren, bijvoorbeeld door documenten, managementinformatie of betaalgegevens aan te passen. Dit vraagt van gemeenten om een herziening van de risicoanalyses en waar nodig aanvullende maatregelen, zoals bewustwording rondom AI-gedreven aanvallen en vooral strikte naleving van de interne procedures. Wij wijzen met name op de volgende aandachtspunten:

- *Leveranciersbeheer en -wijzigingen*: AI kan worden ingezet om overtuigende, maar frauduleuze leverancierspro fielen te creëren of leveranciersgegevens te manipuleren. Dit vergroot het risico op onrechtmatige betalingen of ongeautoriseerde wijzigingen.
- *Elektronische geldtransfers*: AI-gedreven aanvallen kunnen phishing-campagnes of social engineering automatiseren waarmee medewerkers worden misleid om frauduleuze betalingen goed te keuren of valse betaalinstructies te volgen die legitimiteit uitstralen.
- *Intrusion preventie en detectie*: AI stelt aanvallers in staat traditionele beveiligingsmaatregelen te omzeilen door zich aan te passen aan detectiemethoden. Dit leidt tot geavanceerdere ransomware-aanvallen en het opschalen van geautomatiseerde inbraakpogingen.

Zie ook de volgende publicatie: Hoe generatieve AI fraude aanwakkert

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Overige onderwerpen

Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering

Financiële onzekerheid bij verbonden partijen neemt toe
De financiële onzekerheden bij verbonden partijen nemen toe. Bij Sportstad, waarbij de deelneming gewaardeerd is tegen €11,9 miljoen op de balans, is sprake van exploitatietekorten bij het zwembad waar door de raad is besloten om de komende jaren een subsidie te verlenen om de tekorten te dekken. Ook is bij Sportstad sprake van onzekerheid in toekomstige opbrengsten als gevolg van aflopende huurcontracten. Bij het sociale werkbedrijf Caparis is sprake van bestuurlijke wisselingen en de afgelopen jaren van negatieve resultaten. De toereikendheid van de gemeentelijke bijdragen wordt beoordeeld. Wij adviseren de gemeente om het monitoren van deze partijen prioriteit te geven en de raad ook actief te informeren. Ook is het van belang om in kaart te brengen welke financiële risico's de gemeente hierbij loopt en welke afspraken zijn gemaakt voor eventuele financiële ondersteuning. Dit sluit aan op de uitgangspunten in de Nota samenwerken welke is geactualiseerd in 2025.

Migratie financiële administratie en salarisadministratie voltooid
Vanaf 1 januari 2026 heeft gemeente Heerenveen zowel de financiële administratie als de salarisadministratie gemigreerd. De migraties zijn door uw VIC-functie gecontroleerd en daarna hebben wij hierop controlewerkzaamheden verricht. Uit de controle van de VIC-functie ten aanzien van de migratie naar Unit4 ERPx (financiële administratie) kwamen enkele bevindingen (met name in het navolgbaar documenteren van de migratie) waarvan we hebben kunnen vaststellen dat deze inmiddels juist zijn verwerkt.

Wij hebben nog geen aandacht besteed aan het inrichten van rechten en rollen in de nieuwe systemen, dit is onderdeel van onze procedures rondom de interne beheersing ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2026 en daarom zullen we daar in de boardletter nader op terugkomen.

Controleproces op naleving aanbestedingsregels verbeterd
De gemeente heeft het afgelopen jaar belangrijke stappen gezet in het verbeteren van het controleproces op de naleving van Europese aanbestedingsregels. De onrechtmatigheden zijn gedaald t.o.v. voorgaand jaar. Het aantal leveranciers waarbij sprake is van een onrechtmatigheid is toegenomen, maar de omvang hiervan is lager. De gemeente heeft stappen gezet om het proces te verbeteren. Er is een extern onderzoek uitgevoerd naar dit proces, het inkoopbeleid is geactualiseerd en er is functiescheiding aangebracht in de achteraf controles die worden uitgevoerd (dit jaar door de VIC). Het controleproces is soepeler verlopen dankzij betere onderbouwing en aanlevering van dossiers. De organisatie heeft de juiste koers ingezet. Het terugdringen van onrechtmatigheden blijft een meerjarig traject, waarbij aandacht moet bestaan voor de inrichting van het contract- en leveranciersbeheer (o.a. contractenregister).

Inzicht in de verplichtingenadministratie moet verbeterd worden
Ondanks de verbeteringen in het inkoopproces, waardoor de controle van aanbestedingen soepeler is verlopen, zien we nog belangrijke aandachtspunten met betrekking tot bestaande en toekomstige verplichtingen. Binnen de gemeente dient het inzicht hierin verbeterd te worden. Dit heeft effect op onder andere de volledigheid van toelichtingen in de jaarrekening (o.a. niet uit de balans blijkende verplichtingen), maar ook op het voorspellend vermogen van de gemeente. Omdat inkopen bij de gemeente decentraal plaatsvinden, is het van belang om op een centrale manier zorg te dragen dat verplichtingen inzichtelijk worden gemaakt. Het opzetten van een verplichtingenadministratie en contractenregister is hierbij een belangrijke basis. Wij adviseren de gemeente om hier actie op te ondernemen.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Ruimtelijk domein
Sociaal domein
Belangrijke schattingen
Risico op fraude
Overige onderwerpen
Wet DBA
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Wet DBA

Belastingdienst voert actief onderzoeken uit op de naleving van de Wet DBA

Onderzoeken door de Belastingdienst op de naleving van de Wet DBA leiden landelijk mogelijk tot naheffingen

De Wet DBA (Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties) regelt hoe wordt vastgesteld of werkzaamheden door een zelfstandige worden verricht of feitelijk sprake zijn van een dienstverband. Opdrachtgever en opdrachtnemer zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de juiste kwalificatie van de arbeidsrelatie. Bij de beoordeling kijkt de Belastingdienst niet alleen naar het contract, maar vooral naar de feitelijke uitvoering van het werk. Sinds 1 januari 2025 handhaaft de Belastingdienst hierop actief, met als mogelijk gevolg correcties in loonheffingen en premies bij vastgestelde schijnzelfstandigheid.

Bij verschillende publieke instellingen worden door de Belastingdienst inmiddels onderzoeken uitgevoerd om de naleving van de Wet DBA te controleren.

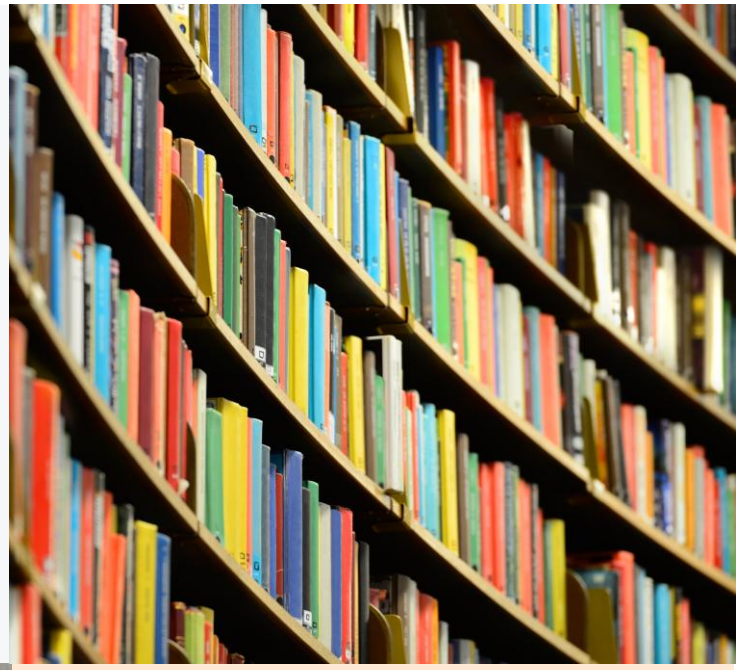

Implicaties voor de gemeente Heerenveen

Bij de gemeente Heerenveen is door de afdeling HR onderzoek gedaan naar de gevolgen van de Wet DBA. Door de organisatie zijn gedurende het jaar verschillende verbetermaatregelen doorgevoerd om het bewustzijn rondom schijnzelfstandigheid en inhuur te vergroten, ook worden inhuurcontracten nu centraal opgesteld en getoetst, waarbij een controle wordt gedaan op de naleving van de Wet DBA. Wij bevelen aan om kritisch te blijven op (nieuwe) inhuur van personeel en signalen van de Belastingdienst te monitoren, inclusief de eventuele financiële impact van mogelijke naheffingen. Gezien de omvang van inhuur bij de gemeente Heerenveen kan niet-naleving significante gevolgen hebben. De gemeente ziet op dit moment geen grote risico's op boetes en naheffingen.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

4

Financiële positie

In dit gedeelte geven we een analyse van de financiële positie van uw gemeente

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Financiële positie (1/2)

Financiële positie van Heerenveen licht verbeterd en eind 2025 op goed niveau
Wij hebben uw financiële positie onder elkaar gezet aan de hand van zes kengetallen in de tabel hiernaast. Tevens hebben wij de landelijke gemiddelden hierin opgenomen.

Wij zien over het algemeen dat de kengetallen van gemeente Heerenveen zich licht positief hebben ontwikkeld ten opzichte van voorgaand jaar. De structurele exploitatieruimte is gestegen met 2,3% en ligt ruim boven het landelijk gemiddelde. Het kengetal grondexploitaties (boekwaarde/totale baten) ontwikkelt zich van 7,5% naar –minus 1,6%. Dit betekent dat de gemeentelijke inkomsten minder afhankelijk zijn geworden van de terugverdiencapaciteit van de grondexploitaties, dit is een verbetering. De solvabiliteit is licht gedaald, maar ligt hoger dan de door de raad vastgestelde streefwaarde van 20%. De nettoschuldquote is verbeterd, maar blijft lager dan het landelijke gemiddelde. Dit geeft de mate weer waarin de gemeente wendbaar is en in staat is bijvoorbeeld renteschommelingen op te vangen.

In de begroting voor de komende jaren wordt een verslechtering van de kengetallen verwacht, aangezien sprake is van een groot aantal (investerings)projecten waardoor de financieringsbehoefte groeit. Dit past enerzijds bij de ambities van de gemeente Heerenveen, maar anderzijds wordt verwacht dat de bandbreedtes worden overschreden. Strakke monitoring van de financiële positie en duiding van de kengetallen is van belang, net als een transparante informatievoorziening hierover richting de raad.

De begroting 2026 laat tot en met 2027 nog een positief resultaat zien, dit is het gevolg van ombuigingen die aan de raad zijn voorgelegd. Vanaf 2028 is de verwachting dat er structurele tekorten ontstaan. Voor dit begrotingsjaar en verder is gemeente Heerenveen nog in afwachting van het Rijk, voordat keuzes hierin worden gemaakt. Wel is afgelopen jaren een voorbereiding getroffen voor eventuele verdere ombuigingen. De gemeente heeft daarnaast de horizon van het project ‘Gezonde financiële positie’ verlengd naar 12 jaar in plaats van 10 jaar. Op korte termijn is de financiële positie beheersbaar en onderbouwd door gedegen beleidskeuzes.

Kengetallen	Gemeente Heerenveen		Landelijk**	
	2025	2024	2025*	2024
Weerbaarheid				
Solvabiliteit	29,5%	30,4%	34,7%	35,2%
Grondexploitaties	-0,8%	7,5%	5,2%	7,4%
Structurele exploitatieruimte	5,8%	3,6%	0,7%	2,0%
Wendbaarheid				
Nettoschuldquote	26,6%	35,5%	63,3%	56,5%
Nettoschuldquote gecorrigeerd	26,3%	35,2%	58,0%	51,4%
Belastingcapaciteit	86,7%	88,0%	100,1%	101%

* Op basis van de begroting 2026.
** Bron: https://findo.nl/jive

Tegelijkertijd brengt het ontbreken van structurele dekking vanaf 2028, in combinatie met uitvoeringscapaciteit, lopende projecten en afhankelijkheid van het Rijk (o.a. rondom jeugdzorg), een risico op middellange termijn met zich mee. Structurele keuzes, prioritering en verdere concretisering van ombuigingen blijven noodzakelijk om de financiële houdbaarheid te borgen.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Financiële positie (2/2)

Het weerstandsvermogen is verder gedaald
De weerstandsratio is gedaald van 2,9 in 2024 naar 1,9 in 2025. De oorzaken van deze daling liggen in de toename van risico's en onttrekkingen uit de algemene reserve. Dit wordt verklaard door de geopolitieke situatie en mogelijke gevolgen voor inflatie en veiligheid. Daarnaast is er binnen de organisatie sprake van een toename van projecten, terwijl er sprake is van beperkte capaciteit en beperkte middelen. Van de €25,6 miljoen aan geïdentificeerde risico's ziet €7,2 miljoen euro toe op de grondexploitaties. De voornaamste risico's zijn het hoger uitvallen van kosten voor het programma centrum, garantstelling op leningen, digitale dreiging en nieuw geïdentificeerde risico's ten aanzien van verbonden partijen. De beschikbare weerstandscapaciteit is ook gedaald ten opzichte van 2024 door de afname van de algemene reserves.

In 2025 is een negatief resultaat behaald van €0,6 miljoen vóór reservemutaties. Per saldo is €14,3 miljoen onttrokken uit de reserves waardoor er een positief resultaat van €13,3 miljoen overblijft na reservemutaties. Ten opzichte van de gewijzigde begroting wijkt dit €4,3 miljoen af.

Het voorspellend vermogen is belangrijk voor gemeente Heerenveen vanwege de financieel onzekere situatie in de komende jaren. Wij hebben het voorspellend vermogen beoordeeld op basis van de ratio gerealiseerde lasten versus initieel begrote lasten en bijgestelde lasten. Wij zien dat het verschil tussen de werkelijke lasten en de bijgestelde begrote lasten in de afgelopen twee jaren beperkt is. Dit is daarmee een signaal dat het voorspellend vermogen verbetert.
De lasten in de primitieve begroting wijken met bijna 10% af van de werkelijk gerealiseerde lasten. Dit zit vooral op de thema's Economische Leefomgeving en Mensen, middelen en bestuur. Het is belangrijk te duiden waar deze verschillen vandaan komen richting de begroting 2027.

Ontwikkeling van het weerstandsvermogen

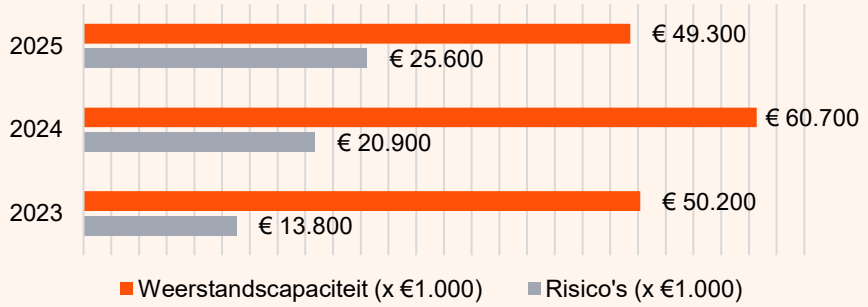

Voorspellend vermogen van gemeente Heerenveen

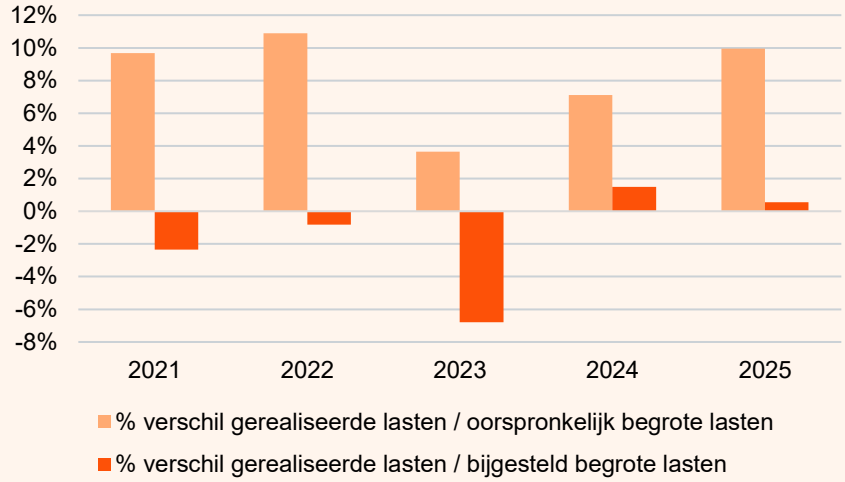

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

3

Speerpunten

In dit gedeelte rapporteren wij onze bevindingen bij de specifieke speerpunten die u ons hebt meegegeven.

https://www.arrivatouring.nl

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Speerpunt 1

Waar staat de gemeente op het gebied van duurzaamheidsverantwoording?

Heerenveen heeft een centrale aanpak op het gebied van duurzaamheid
Bij gemeente Heerenveen is er sprake van een centraal opgestelde duurzaamheidsagenda. Vanuit drie programma's – energietransitie, circulariteit en biodiversiteit & klimaatadaptatie – vormt de 'routekaart duurzaamheid' de strategie voor de gemeente. De initiatieven worden door de programmaleiders aangejaagd en de resultaten worden door hen verzameld, waarop vervolgens reflectie en bijsturing plaatsvindt. Op deze manier worden initiatieven in een breder kader geplaatst en gekoppeld aan doelstellingen. De initiatieven die worden ondernomen richten zich zowel op de inwoners, ondernemers als de ambtelijke organisatie zelf. Het college van burgemeesters en wethouders is betrokken bij het proces van het stellen van doelen en het uitvoeren van initiatieven.

Er vinden bijvoorbeeld initiatieven plaats op het gebied van energietransitie in de vorm van energie-coaching, isolatiemaatregelen en duurzaam opgewekte energie. Daarnaast wordt zowel de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie in kilowattuur als de CO_2-uitstoot van de gemeente gemonitord. Aan de hand van deze informatie kan de gemeente keuzes maken voor vervolgstappen en de realisatie ten opzichte van de doelstellingen in kaart brengen.

Ieder jaar wordt er vanuit de drie programma's een monitor duurzaamheid opgesteld. Hierin wordt verantwoord welke belangrijkste initiatieven er hebben plaatsgevonden in het afgelopen jaar en hoe Heerenveen op weg is richting de doelstellingen uit de routekaart. Daarnaast wordt de voortgang bewaakt door de programmaleiders middels een dashboard. Met de raad wordt periodiek een monitor gedeeld waar wordt gerapporteerd over duurzaamheid. In de jaarmonitor wordt voornamelijk een reflectie gegeven op de uitgevoerde initiatieven met praktische voorbeelden. Het effect ervan wordt echter beperkt meetbaar gemaakt. Ook is niet zichtbaar in de jaarmonitor wat concreet de voortgang is van de initiatieven ten opzichte van de gedefinieerde doelstellingen van de gemeente. Wij bevelen aan om dit meer te integreren.

Een integrale samenwerking is noodzakelijk om verder te komen
De medewerkers die betrokken zijn bij de duurzaamheidsinitiatieven geven aan dat de integratie van de duurzaamheidsagenda in de P&C-cyclus beperkt is. Er wordt momenteel ervaren dat het P&C proces voornamelijk gericht is op financiën. Vanuit de duurzaamheidsprogramma's bestaat de wens om hierin meer naar voren te treden. Wij zien dat in de huidige P&C-documenten beperkt wordt gereflecteerd op de realisatie van duurzaamheidsopgaven in de gemeente. Vanuit wet- en regelgeving zijn de verplichtingen ten aanzien hiervan beperkt. Door de gemeente wordt momenteel actief gewerkt aan een evaluatie van de P&C-cyclus en het herzien daarvan. Onderdeel daarvan is het terug laten komen van een paragraaf duurzaamheid. Wij zien dit als een positieve stap en onderstrepen dat het verder integreren hiervan kan helpen om de voortgang te concretiseren. Informatieverstrekking hiervan aan de raad beperkt zich momenteel tot de jaarmonitor, maar daar wordt de voortgang beperkt meetbaar gemaakt.

De gemeenteraad heeft ingestemd met de doelen en inspanningen van Heerenveen op het gebied van duurzaamheid. Als de gemeente dit verder wil brengen is het van belang om het onderwerp duurzaamheid nadrukkelijker een plek te geven in de dialoog tussen het college en de raad. Wij adviseren om, indien die ambities er zijn, deze dialoog te versterken en ook specifiek aandacht te hebben voor de meetbaarheid van zowel de doelstellingen alsmede de voortgang om de informatiewaarde te vergroten.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen

Speerpunt 2

Hoe ver staat de gemeente Heerenveen in de voortgang van de maatregelen van de door de VNG uitgegeven handreiking weerbaarheid?

De door de VNG uitgegeven handreiking weerbaarheid
Toenemende geopolitieke spanningen, hybride dreigingen, klimaatverandering en het risico op langdurige stroomuitval onderstrepen de noodzaak om de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht integraal te versterken. De VNG-handreiking maatschappelijke weerbaarheid biedt gemeenten een praktisch raamwerk om zich beter voor te bereiden op crises en verstoringen van vitale voorzieningen. De handreiking benoemt zes pijlers: continuïteit van de organisatie, crisisorganisatie, vitale voorzieningen, sociaal weefsel, zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven, en de samenleving als geheel. Omdat de gevolgen van crises uiteindelijk lokaal voelbaar zijn en gemeenten hierin een sleutelrol hebben – zowel in preventie, crisisbeheersing als herstel – is inzicht in de huidige weerbaarheid essentieel om gericht en toekomstbestendig beleid te kunnen ontwikkelen.

Status van het opvolging geven aan de handreiking bij uw gemeente
Eind voorgaand jaar heeft de gemeente hierop ingezet door het opstellen van een nieuw continuïteitsplan. Momenteel richt het plan zich enkel op de continuïteit van de eigen organisatie. De gemeente kent echter ook een verantwoordelijkheid richting haar inwoners en het plan dient ten aanzien van de andere vijf pijlers aangevuld te worden.

Het huidige continuïteitsplan beschrijft hoe de gemeente de continuïteit waarborgt bij ernstige verstoringen inclusief de verdeling van de rollen en verantwoordelijkheden. In het continuïteitsplan zijn de kritieke bedrijfsprocessen in kaart gebracht en gewogen. Het plan is momenteel voornamelijk beleidsmatig en ziet toe op onder andere brand, ICT-uitval en elektriciteitsuitval. Vanwege het beleidsmatige karakter ligt de focus nog voornamelijk op "wat" en niet op "hoe".

Een voorbeeld hiervan is dat er in het plan staat dat eerst gezorgd moet worden voor de eigen veiligheid en daarna het crisisbeheerteam moet worden geactiveerd. Er staat echter niet vermeld hoe dat moet gebeuren. Het continuïteitsplan is daarmee nog niet volledig en bevat voornamelijk actiepunten die nog in werking gezet moeten worden. Wij adviseren dit prioriteit te geven, te kijken hoe kan worden samengewerkt met andere gemeenten en een projectagenda op te stellen waarin mijlpalen zijn opgenomen over wanneer dit (gefaseerd) afgerond kan worden.

Het continuïteitsplan is nog niet vastgesteld door het college, vanuit de directie wordt hier al volop op ingezet. Tijdslijnen voor verdere doorontwikkeling zijn nog niet gedefinieerd. Inmiddels wordt er een projectleider geworven die verantwoordelijk wordt gesteld om dit plan verder te brengen in de organisatie.

Onze aanbevelingen
- Wij raden aan om het continuïteitsplan verder te concretiseren.
- Wij adviseren om de samenwerking op te zoeken met andere (Friese) gemeenten om de slagkracht te vergroten en eventueel kosten te besparen.
- Wij raden aan om de reikwijdte van het continuïteitsplan te verbreden. Het continuïteitsplan behelst momenteel enkel de continuïteit van de eigen organisatie. Hierbij zou de structuur van de VNG-handreiking kunnen worden gehanteerd om de volledigheid van het doorontwikkelde plan te borgen.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Jaarverslag
Afsluitingsproces
Onze samenwerking
Bijlagen

6

Overige observaties

In dit hoofdstuk delen we onze overige observaties bij o.a. de kwaliteit van het jaarverslag en onze samenwerking

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Jaarverslag
Afsluitingsproces
Onze samenwerking
Bijlagen

Observaties jaarverslag (1/2)

De kwaliteit van uw jaarverslag is voldoende

Jaarverslag	Beoordeling	Observaties
Verenigbaarheid jaarrekening en het jaarverslag	●	Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn. In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan het BBV.
Kwaliteit paragrafen	●	Wij hebben vastgesteld dat alle verplichte informatie in de paragrafen is opgenomen. De paragrafen voldoen aan de vereisten van het BBV.
Inzicht in fraudepreventie-systeem in paragraaf 'Bedrijfsvoering'	▢	In de paragraaf bedrijfsvoering is een reflectie opgenomen omtrent het fraudepreventiesysteem. De paragraaf omvat een generieke reflectie op de hoe dit binnen de gemeente wordt geadresseerd. Om de informatiewaarde te vergroten dienen in deze paragraaf tenminste de belangrijkste frauderisico's en interne beheersmaatregelen van de gemeente opgenomen te worden. Het is ook van belang om stil te staan bij het integriteitsbeleid, hoe meldingen binnenkomen en worden behandeld/ opgevolgd (d.m.v. een respons plan) en of er gedurende het jaar sprake is geweest van meldingen.
Voldoende inzicht in het vermogen om risico's uit de bedrijfsvoering financieel op te vangen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'	●	Wij hebben vastgesteld dat het college relevante informatie heeft opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'; daarnaast zijn relevante ontwikkelingen uit de sector en de impact daarvan op de gemeente Heerenveen opgenomen in de toelichting. In deze paragraaf zijn de grootste risico's opgenomen, waarbij ook een concrete vertaalslag is gemaakt naar de kans van voorkomen en de maximale financiële impact voor de gemeente. Ten aanzien van het weerstandsvermogen heeft de gemeente Heerenveen een voorzichtige benadering, zo wordt er een risicosimulatie gedaan met een zekerheidspercentage van 90% én worden risico's met een factor van 1,2 vermenigvuldigd (zogenaamde 'zwarte zwanen'). In het kader van het goed beheersen van risico's adviseren wij hierbij wel om verder te investeren in het inventariseren van de risico's.
Informatiewaarde jaarverslag	▢	Ons oordeel is gebaseerd op de leesbaarheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses. Wij zijn van mening dat het jaarverslag de raad de gewenste informatie verschaft per beleidsterrein en goed leesbaar is. Wel merken wij op dat de informatiewaarde verbeterd kan worden. De doelen kunnen daarbij ook concreter worden verwoord (bijv. "versterken van de onderlinge verbondenheid" en "Kinderen groeien veilig op"). Opvallend is dat de reflecties in het jaarverslag voornamelijk procesmatig van aard zijn, dit maakt echter de interpretatie van wat er nou concreet veranderd, opgeleverd of bereikt is, niet altijd duidelijk. Dit komt voornamelijk terug in bewoordingen zoals 'stappen gezet', 'meer aandacht voor' en 'voortgang geboekt', maar is niet doorvertaald naar wat nou daadwerkelijk is gewijzigd. We bevelen aan om concreet te benoemen wat er specifiek ten opzichte van voorgaand jaar is veranderd en dit ook te vertalen naar concrete aantallen of ontwikkeling in euro's (en gekoppeld aan de concrete doelstellingen).

■ Bevinding ▢ Voldoende maar voor verbetering vatbaar ● Voldoende

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Jaarverslag
Afsluitingsproces
Onze samenwerking
Bijlagen

Observaties jaarverslag (2/2)

In de paragraaf bedrijfsvoering kunnen nog stappen gezet worden

Paragraaf bedrijfsvoering	Beoordeling	Observaties
Afwijkingen + maatregelen toegelicht	●	Het college heeft nog geen toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen voor alle afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn geïdentificeerd voor zover deze de rapportagegrens overschrijden. In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de maatregelen toegelicht over hoe deze afwijkingen in de toekomst worden voorkomen
Rapportering niet-naleving normen gids proportionaliteit	☐	Indien bij inkopen en aanbesteden de normen uit de gids proportionaliteit veelvuldig niet nageleefd worden of slecht gedocumenteerd en/of gemotiveerd zijn, dan moet het college hierover rapporteren via de paragraaf bedrijfsvoering. Bij de gemeente worden als onderdeel van de (verbijzonderde) interne controle op Europese aanbestedingsrichtlijnen ook werkzaamheden verricht of de inkopen voldoen aan landelijke en interne inkoopprocedures. Op basis hiervan zijn uitzonderingen geconstateerd, dit is gerapporteerd in de paragraaf bedrijfsvoering, maar de oorzaken of verbetermaatregelen zijn niet genoemd. Wij bevelen aan om hier aandacht aan te besteden in het jaarverslag.
Niet financiële onrechtmatigheden toegelicht	☐	Niet - financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende Regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. In de themarekening zijn geen niet financiële onrechtmatigheden toegelicht. Wij hebben geen indicatie dat hier sprake van is. De gemeente kan overwegen om specifiek te benoemen dat hier geen sprake van is.
Toelichting geconstateerde fraude medewerkers	■	Gemeente Heerenveen heeft op een specifiek onderdeel gewijd aan fraude in de paragraaf bedrijfsvoering. Dit is een onderwerp dat terug moet komen in deze paragraaf. De huidige toelichting is generiek van aard, ook ontbreekt of er sprake is van geconstateerde fraudes. Wij hebben vernomen dat er geen materiële fraudes zijn in 2026. Wij adviseren hierover komend jaar uitgebreider te rapporteren.
Toelichting begrotingsrechtmatigheid	●	Volgens artikel 28 van het BBV dienen overschrijdingen en onderschrijdingen van zowel de baten als de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te worden toegelicht. Bij gemeente Heerenveen wordt dit op themaniveau gedaan. Wij hebben vastgesteld dat de toelichting inzake begrotingsrechtmatigheid voldoet aan de vereisten van het BBV. Het college betrekt de afwijkende baten en onderschrijdingen van lasten en investeringen die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig zijn gemeld aan de gemeenteraad in de rechtmatigheidsverantwoording.

■ Bevinding ☐ Voldoende maar voor verbetering vatbaar ● Voldoende

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Jaarverslag
Afsluitingsproces
Onze samenwerking
Bijlagen

Afsluitingsproces & samenwerking

Samenwerking en controleproces: verbeterstappen gezet, wel nog adviezen voor verbetering

Verbetering in toerekenen van facturen, aandacht nodig voor verplichtingen en incidentele posten

Voorgaand jaar hebben wij meerdere bevindingen geconstateerd ten aanzien van de juiste toerekening van facturen aan het juiste boekjaar. Onze aanbevelingen zijn opgevolgd en dit jaar kwamen uit onze werkzaamheden en aanvullende analyses geen bevindingen naar voren. Dit beschouwen wij als een duidelijke verbetering ten opzichte van vorig jaar. Ook is de documentatie voor de controle van de SiSa-regelingen over het algemeen van voldoende kwaliteit en tijdig aangeleverd. Wel vragen wij aandacht voor de volgende punten:

- **Zicht op verplichtingen**: Het opstellen van een volledig overzicht van de niet uit de balans blijkende verplichtingen blijft een aandachtspunt. Dit wordt bemoeilijkt doordat er geen sprake is van een volledig contractenregister. Wij vragen daarmee aandacht voor het aanscherpen van het contract- en leverancierbeheer.
- **Incidentele baten en lasten**: Het verkrijgen van grip op incidentele baten en lasten vraagt om extra aandacht. De gemeente kan onvoldoende onderbouwen of baten en lasten als incidenteel of structureel dienen te worden aangemerkt. Dit is echter wel een eis in het BBV en bepaalt ook mede het structureel sluitend zijn van de begroting. Het is belangrijk het inzicht hierin te verbeteren, ook met oog op de financiële positie en het reëel en structureel financieel evenwicht dat wordt beoogd.

Constructieve samenwerking ondanks personele wisselingen

Gedurende de jaarrekeningcontrole 2025 zijn er veel personele wisselingen geweest bij het Team Financiën. Hierdoor heeft de gemeente Heerenveen interim-krachten moeten inhuren om de continuïteit te waarborgen. Vanwege de personele krapte is in overleg besloten dat PwC aanvullende controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de btw.

Wanneer deadlines voor informatieverzoeken te krap waren, heeft de gemeente dit tijdig gemeld en zijn deze in goed overleg aangepast.
Ondanks deze uitdagingen kijken wij terug op een constructieve samenwerking. De communicatielijnen met de VIC en de financieel adviseurs waren kort en onze vragen werden intern met prioriteit opgepakt. De samenwerking met de VIC-functie is goed verlopen, ondanks uitdagingen op het gebied van capaciteit door uitval. Een aandachtspunt richting de toekomst blijft de continuïteit en structurele borging van deze functie vanwege medewerkers die in de nabije toekomst met pensioen gaan.

Plezierige samenwerking door actieve afstemming op locatie

Gedurende de controleweken hebben wij wekelijkse voortgangsoverleggen gehad met de verantwoordelijken van het Team Financiën, Team Concerncontrol en Auditing . Het statusoverzicht werd gedeeld met de gemeente en het uploaden en de monitoring van gevraagde bestanden was belegd bij de VIC. Ons team was twee dagen per week op locatie aanwezig. Tijdens deze dagen vond de meeste afstemming in persoon plaats, wat de samenwerking bevorderde.

Ons team kijkt terug op een plezierige samenwerking. Aangezien we voortdurend streven naar verbetering van het controleproces en onze dienstverlening, evalueren we dit proces graag op korte termijn met u.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Jaarverslag
Afsluitingsproces
Onze samenwerking
Bijlagen

Onze samenwerking

Onze werkelijke uren vergeleken met geplande uren

Onze reflectie op het proces van de jaarrekeningcontrole
Om een controle van hoge kwaliteit af te leveren voor gemeente Heerenveen moeten teamleden op elk niveau de juiste hoeveelheid tijd en aandacht investeren. Door adequaat toezicht, duidelijke richtlijnen en tijdige beoordeling – geleid door de engagement leader en senior teamleden – voldoen we aan de kwaliteitsdoelstellingen van Standaard 220.

In lijn met de maatregelen die zijn voorgeschreven in het rapport 'In het publiek belang', presenteren wij hierbij een overzicht van de uren die PwC heeft gemaakt voor de controle van het huidige jaar van gemeente Heerenveen. De werkelijke cijfers in de tabel hiernaast zijn onze daadwerkelijk gemaakte uren.

Onderbouwing van de verschillen tussen geplande en werkelijke uren
Onze controle-uren hebben een directe relatie met onze controle-inspanningen die worden aangestuurd door de kwaliteit van de documenten, waaronder de (concept) jaarrekening. Samen met de organisatie zijn we de reikwijdte van onze werkzaamheden overeengekomen, die zijn opgenomen in ons controleplan dat we hebben besproken met de auditcommissie, inclusief de gewenste speerpunten.

Voldaan aan onafhankelijkheidsvereisten
We zijn onafhankelijk van Gemeente Heerenveen in overeenstemming met de 'Wet toezicht accountantsorganisaties' (Wta), de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten' (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregelgeving in Nederland. Verder voldoen we aan de 'Verordening gedrags- en beroepsregels accountants' (VGBA).

Rang	Totaal geplande uren	%	Totaal werkelijke uren	%
Partner/director	70	5	81	5
(Senior) manager	290	20	360	20
Ander personeel *	1.095	75	1.320	75
Totaal	**1.455**	**100**	**1.761**	**100**

* Overig personeel bestaat uit ons personeel en intern uitbestede uren.

Onze begrote uren waren gebaseerd op de afgesproken reikwijdte en op 'first time right' en tijdige levering van de gevraagde documenten.

Op specifieke onderdelen is de kwaliteit en tijdige levering van de gevraagde documenten niet toereikend geweest, wat heeft geleid tot een aanvullende urenbesteding. Daarnaast hebben we onze geplande aanpak aangepast naar aanleiding van het volgende:

- Controles op migraties van het financieel systeem en de salarisadministratie (waarvan de uren niet in de geplande uren zijn opgenomen wegens specifiek overeengekomen afspraken);
- Aanvullende afstemmingen omtrent de aanpak om onzekerheden in het sociaal domein te adresseren;
- Toename in het aantal SiSa-regelingen ten opzichte van de planning.
- Rondom de WNT en aanbestedingen een aantal specifieke casussen/werkzaamheden waardoor we met meer diepgang hebben moeten controleren.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen
SiSa
Gebruikte AI-tools in de audit

Bijlagen

3

https://pphp.nl/project/landgoed-skoatterwald/

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen
SiSa
Gebruikte AI-tools in de audit

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. In de tabel hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen.

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2025 vastgesteld.

SiSa

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2025 vastgesteld.

Nr.	Regeling / indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
1	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
2	C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
3	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
4	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
5	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
6	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
7	E120	Regeling specifieke uitkering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
8	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
9	E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
10	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
11	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
12	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
13	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
14	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G3	BBZ vóór 2020 – Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderboud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G3	BBZ vóór 2020 – Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G3	BBZ vóór 2020 – Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G3	BBZ vóór 2020 – Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen
SiSa
Gebruikte AI-tools in de audit

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2025 vastgesteld.

SiSa

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2025 vastgesteld.

Nr.	Regeling / indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
	G3	BBZ vanaf 2020 – Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeenedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G3	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
15	G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G4	Tozo 2 gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G4	Tozo 3 gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire –gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire –gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
16	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
17	G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
18	G13	Besteding/baten onderwijsroute gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
	G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2025	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
19	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
20	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
21	H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
22	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
23	J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
24	J17	Realisatiestimulans	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen
SiSa
Gebruikte AI-tools in de audit

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2025 vastgesteld.

SiSa

Uit onze controlewerkzaamheden komen geen materiële afwijkingen naar voren. Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2025 vastgesteld.

Nr.	Regeling / indicator	Naam specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
25	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
26	J55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
27	J75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
28	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
29	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
30	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
31	M29	Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Openingsbrief
Onze kernboodschappen
Onze conclusies
Uitkomsten controle
Financiële positie
Speerpunten
Overige observaties
Bijlagen
SiSa
Gebruikte AI-tools in de audit

Gebruikte AI-tools bij de controle

Onze controle verbeteren en optimaliseren met behulp van AI-tools. We hebben gebruik gemaakt van AI-tools, zowel van derden als intern ontwikkeld door ons kantoor, waardoor we onze werkzaamheden kunnen verbeteren en optimaliseren en nieuwe inzichten kunnen genereren.

AI-assistanten
We maken gebruik van AI-assistenten zoals Microsoft Copilot, ChatPwC en ChatAssurance binnen onze beveiligde bedrijfsomgeving. Het gebruik van deze AI-assistenten is onderworpen aan onze strikte bedrijfsregels (bijv. niet-ondersteunde zelfevaluatie) en controlerichtlijnen. De AI=toepassingen zijn ingezet ter ondersteuning van onze oordeelsvorming en niet ter vervanging van ons professioneel oordeel.

Hoe wij AI hebben ingezet bij de controle van uw jaarrekening
Het afgelopen jaar hebben wij diverse prompts ontwikkeld ter ondersteuning van de controle van SiSa-regelingen. Een prompt is specifiek geschreven voor het extraheren van toetspunten bij de controle van SiSa-regelingen op basis van beschikkingen en relevante wet- en regelgeving. Een andere prompt ziet toe op het controleren van de geldigheid van wet- en regelgeving via wetten.overheid.nl, waarbij wij in bulk (tientallen regelingen tegelijk) de geldigheid kunnen vaststellen door rechtstreeks te zoeken op de server van de overheid. De controle van de SiSa is jaarlijks terugkerend en is een arbeidsintensief proces. Graag denken wij met uw organisatie mee om te kijken hoe wij samen kunnen ontdekken hoe deze controle zowel efficiënt als kwalitatief goed kan worden uitgevoerd in de toekomst.

Daarnaast hebben wij AI ingezet om de naleving van verslaggevingsvoorschriften te toetsen. Hiervoor vulden wij jaarlijks een checklist in met meer dan 200 vragen. Dit jaar heeft AI deze punten beoordeeld. Vervolgens heeft een teamlid de uitkomsten beoordeeld, gedocumenteerd en punten die om nadere opvolging vroegen gecommuniceerd met uw organisatie.

Tevens hebben wij AI ingezet om uw jaarstukken te beoordelen op kwaliteit en conformiteit aan de BBV-vereisten. Hierbij is gekeken naar de kwaliteit van de paragrafen, de informatiewaarde, schrijfstijl en leesbaarheid van het jaarverslag, en de prestatie-indicatoren. Daarnaast is het jaarverslag geanalyseerd op standaardobservaties voor het accountantsverslag, zoals verenigbaarheid, fraudepreventie, begrotingsrechtmatigheid en weerstandsvermogen, evenals een gedetailleerde analyse van begrotingsafwijkingen.

